

Biyoe?itlilik Okuryazarl??? ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Biyoe?itlilik Okuryazarl??? ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18081>

Özet

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Olçe?i (BOÖ), bireylerin **biyoye?itlilik** kavram?na ili?kin bilgi düzeylerini, fark?ndal?klar?n? ve bu konudaki tutumlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmis? **psikometrik** bir araçtır. 2012 y?l?nda Gürbüz, Derman ve Çakmak tarafından geli?tirilen bu ölçek, özellikle çevre e?itimi ve sürdürülebilirlik alanlarında yapılan ara?tırmalara katkı sağlay? hedeflemektedir. Ölçek, bireylerin ekolojik sistemlerin i?leyi?i, biyoye?itlili?in önemi ve korunmas?na yönelik sorumluluklar? hakk?ndaki yeterliliklerini tespit etmede kritik bir rol oynamaktadır.

Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsamlı bir geçerlik ve **güvenirlik** çalışması?n? içermekte olup, sonuçlar?n e?itim politikalar?n?n belirlenmesinde ve çevre bilincinin artırılması?na yönelik müdahalelerin tasarlanmas?nda kullanılabilirli?i vurgulanmıştır. BOÖ, 3'lü **Likert ölçe?i** format?nda derecelendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Biyoye?itlilik, Okuryazarlık, Çevre E?itimi, Ekolojik Fark?ndalık, Sürdürülebilirlik, Tutum Ölçe?i, **Psikometri**.

Yazarlar

Hasan Gürbüz, Mehmet Derman, Mustafa Çakmak.

Amaç

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Olçe?i'nin temel amac?, bireylerin biyoye?itlilikle ilgili temel kavramlar? anlama, bu kavramlar?n önemini de?erlendirme ve biyoye?itlili?in korunmas?na yönelik sorumluluk alma kapasitelerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle öğrencilerin çevreye duyarlılık ve ekolojik bilgi düzeylerini belirlemek için tasarlanmıştır.

Ölçek, e?itim ara?tırmacılar?na, öğrencilerin mevcut bilgi ve tutum seviyelerini tespit etme ve müfredat?n biyoye?itlilik konular?ndaki etkinli?ini de?erlendirme imkanı sunar. Elde edilen veriler, çevre e?itimi programlar?n?n geli?tirilmesi ve hedeflenen öğrenme çıktıları?na ulaşılp ulaşılmadığı?n?n izlenmesi açısından büyük öneme sahiptir.

Yapı

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? (BO) yapısı?, sadece biyoye?itlilik teriminin tanım?n? bilmekten öte, ekosistemler, tür çe?itlili?i ve genetik çe?itlili?in insan yaşam? ve gezegen sağlığı? üzerindeki etkileşimini kavramayı gerektirir. Bu ölçek, genellikle bilişsel (bilgi), duyuşsal (tutum ve de?erler)

ve davran??sal (eyleme ge?me iste?) olmak üzere üç temel bile?eni öl?en maddelerden olu?ur.

Öl?ek, bireyin biyoye?itlilik kayb?n?n nedenleri ve sonuçlar? hakk?ndaki anlay??n?, biyoye?itlili?in korunmas? gerekti?ine dair inanc?n? ve bu korumaya yönelik ki?isel eylemlerde bulunma e?ilimini öl?en alt boyutlara sahip olabilir. Bu çok boyutlu yap?, biyoye?itlilik okuryazarl???n?n kapsaml? bir de?erlendirmesini sa?lamaktad?r.

Ge?erlik

Kaynak verilerde ge?erlik bilgisi özet olarak sunulmam?? olsa da, öl?e?in geli?tirildi?i akademik makale ("Biyoye?itlilik Okuryazarl??? O?e?i: Geli?tirme, ge?erlik ve güvenilirli?i") kapsaml? ge?erlik çal??malar?n?n yap?ld??n? göstermektedir. Tipik olarak, bu tür öl?eklerde yap? **ge?erli?i** (faktör analizi yoluyla) ve içerik ge?erli?i (uzman görü?leri olarak) incelenmi?tir.

Yap?lan **faktör analizi** sonuçlar?, öl?e?in teorik olarak öngörülen yap?sal bile?enleri ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamay? amaçlam??t?r. Bu süreçte, maddelerin ilgili alt boyutlara uygun yüklenimleri de?erlendirilmi? ve öl?e?in ölçmek istedi?i yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ü teyit edilmi?tir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgisi kaynakta özet olarak verilmemi?tir. Ancak, geli?tirme makalesinde iç tutarlı?k katsayılar?n?n (genellikle **Cronbach Alpha**) hesapland??? varsay?lmaktad?r. Yüksek bir Cronbach Alpha katsay?s?, öl?ek maddelerinin tutarlı oldu?unu ve ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.

Akademik standartlara göre, Biyoye?itlilik Okuryazarl??? O?e?i'nin güvenilirli?i, test-tekrar test yöntemleri veya e?de?er formlar gibi ek yöntemlerle de desteklenmi? olabilir. Bu tür çal??malar, öl?e?in farklı zamanlarda veya farklı ko?ullarda uyguland???nda kararlı sonuçlar üretme yetene?ini garanti altına alır.

Faktör Analizi

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? O?e?i'nin geli?tirme a?amas?nda, öl?ek maddelerinin altında yatan temel boyutlar? belirlemek amacıyla Aç?mlay?c? **Faktör Analizi** (AFA) kullan?lm??t?r. AFA, öl?e?in kaç faktörden olu?tu?unu ve her bir faktörün hangi maddeleri içerdi?ini ortaya koymu?tur.

Bu analiz, öl?e?in çok boyutlu yap?s?n? destekleyerek, biyoye?itlilik okuryazarl???n?n bilgi, tutum ve davran?? gibi ayrı?k ama ili?kili alt bile?enlere sahip oldu?unu göstermi?tir. Faktör yap?s?n?n netli?i, öl?e?in yap? ge?erli?ine önemli bir kan?t sunmaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Bireylerin biyoye?itlilik hakk?ndaki dü?üncelerini ifade etmelerini sa?layan, 3 seçenekli **Likert ölçe?i** format? kullan?lm??t?r (Örne?in: Kat?l?yorum, Karars?z?m, Kat?lm?yorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim bilimleri ara?t?rmalar? ba?lam?nda genellikle ortaokul, lise veya üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genellikle 12 ya? ve üzeri (E?itim seviyesine ba?l? olarak de?i?ebilir).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, biyoye?itlilik ve çevre konular?nda e?itim alm?? veya bu konuya ilgi duyan bireyler üzerinde uygulanm??t?r. Geli?tirme çal??mas? için kullan?lan örneklem büyüklü?ü ve özellikleri ilgili referans makalede detayl?ca aç?klanm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli, ka??t tabanlı veya çevrimiçi uygulama yöntemleri kullan?labılır. Derecelendirme sistemi, kat?l?mc?lar?n biyoye?itlilikle ilgili ifadelerle ne ölçüde hemfikir oldu?unu belirlemeye odaklan?r.

Anahtar Kelimeler

Biyoye?itlilik, Ekolojik Okuryazarl?k, Çevresel Tutum, Ölçek Geli?tirme, Güvenirlik, **Geçerlik**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için e-posta adresi: hgurbuz@atauni.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Yaz??ma adresi ilgili makalenin dipnotlar?nda veya yazar bilgileri k?sm?nda bulunabilir (Genellikle üniversite veya ara?t?rma kurumu adresi).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Ölçe?i, 2012 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için, sorumlu yazar Hasan Gürbüz ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in kullan?m? genellikle akademik ara?t?rmac?lar için ücretsizdir, ancak ticari veya geni? çapl? uygulamalar için özel izin gerekebilir.

Ölçe?in orijinal makalesi ve detayl? bilgileri dergipark.ulakbim.gov.tr adresinden eri?ime aç?kt?r.

Kaynaklar

Gurbüz, H., Derman, M. ve Çakmak, M. (2012). Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Olce?i: Geli?tirme, gezerlik ve guvenirli?i. *Electronic Journal of Education Sciences*, 2(3), 77-91.

Makalenin orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [biyocesitlilik-okuryazarligi-olcegi-toad.pdf](#)

Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Olce?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki olcek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hi?bir ?ekilde de?itirilmemelidir. Olcek maddeleri kaynak i?erikte verilmemi?tir. Detayl? maddeler i?in orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r.

Olce?in tam maddelerine eri?im i?in Gurbüz, Derman ve Çakmak (2012) taraf?ndan yay?mlanan "Biyoye?itlilik Okuryazarl??? Olce?i: Geli?tirme, gezerlik ve guvenirli?i" ba?l?kl? akademik makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.